

FRA LOVRO

GODINA I. Broj 2 Srpanj, 2015.

Cijena 2 KM

PAPA FRANJO: Ova zemlja može postati porukom

Tko su sveci?

Sarajevo - fra Lovrin rodni grad

Izvodili su me na mučenje i do pet puta dnevno

Radosni i zahvalni

Poštovani čitatelji!

Nemali broj pohvala dobili smo nakon što se pojavio prvi broj našega glasila Vicepostulature Sluge Božjeg fra Lovre Milanovića, ponajprije na račun njegova grafičkog izgleda, ali ništa manje ni s obzirom na sadržaj tekstova. Radosni smo zbog toga i ugodno ohrabreni.

Radosni smo također i zbog činjenice da su mnogi svećenici, ponajprije oni iz Bosanske Posavine, u svojim župama spremno distribuirali prvi broj glasila *Fra Lovro*. S iskrenom zahvalnošću navodimo imena župa u kojima je raspačano od 50 do čak više od 300 primjeraka: Turić, Gornja i Donja Tramošnica, Šikara, Špionica, Ulice, Dubrave, Zovik, Novi Šeher, Tolisa, Domađevac, Tuzla, Plehan, Orašje, Tišina, Drijenča, Breške i Grebnice te samostan svetog Ante na Bistriku u Sarajevu.

Osim toga, zahvalni smo onima koji su svojim posebnim novčanim darom odlučili podržati cijelokupan ovaj pothvat. Ovaj puta napose izdvajamo župnika župe Šikara kod Tuzle fra Marka Lovrića, a za ubuduće dobro bi došlo da se i drugi župnici, koji mogu i koliko mogu, ugledaju u njegov primjer. Pomoći mogu i svi drugi kojima je doista stalo da postupak beatifikacije fra Lovre Milanovića s uspjehom završi.

Na koncu, još jednom ponavljamo molbu čitateljima da napišu nekoliko rečenica o svome iskustvu hodočašćenja na fra Lovrin grob ili o eventualno zadobivenim milostima po njegovu zagovoru. I na taj način se, naime, itekako može pomoći ovaj proces.

Urednik

PAPA FRANJO:

Ova zemlja može postati porukom

Dijalog je škola čovječnosti i čimbenik jedinstva koji pomaže graditi društvo utemeljeno na toleranciji i uzajamnom poštovanju

U lipnju mjesecu papa Franjo bio je dragi gost Bosne i Hercegovine. Njegov pohod bio je prvakanski medijski događaj koji smo imali priliku sa zadovoljstvom gledati i slušati. Za nas je vrlo važno to što je pred papom kardinal Puljić spomenuo da se vodi proces proglašenja blaženim Sluge Božjeg fra Lovre Milanovića, a za sadašnjost i budućnost Bosne i Hercegovine važno je ono što je papa izrekao pred vjerskim predstanicima okupljenim u Franjevačkom centru na Kovačićima. Kako više nikada ne bi bilo vremenâ i odnosâ u kakvima je stradao fra Lovro, neizostavno se mora njegovati međureligijski dijalog. Evo kako je o tome govorio papa:

Međureligijski je dijalog, osim razmatranja o velikim temama vjere, prije svega razgovor o «ljudskome životu». U njemu se dijeli životna svakodnevica u svoj svojoj konkretnosti, s radostima i žalostima, napo-

rima i nadama; njime se preuzimaju zajedničke odgovornosti; njime se ostvaruje bolja budućnost za sve. Njime se uči kako zajedno živjeti, upoznati se i prihvati se u svojim različitostima, slobodno, prema onomu što svatko od nas jest.

Zbog toga se međureligijski dijalog ne može ograničiti samo na pojedince, na predstavnike -odgovorne vjerskih zajednica, nego bi se trebalo proširiti koliko je više moguće na sve vjernike, uključujući različita područja građanskoga društva. U tom smislu posebnu pažnju zaslužuju mladi koji su pozvani graditi budućnost ove zemlje. Konačno, uvijek je korisno podsjetiti kako dijalog, da bi bio učinkovit i autentičan, pretpostavlja izgrađeni identitet: bez oblikovanog identiteta, dijalog je beskoristan i štetan. Ovo govorim misleći na mlađe, ali to važi za sve...

Svi smo svjesni da je pred nama za prijeći još dugi put. No, ne dopustimo se obeshrabriti zbog poteškoća i nastavimo ustrajno koračati putem oprosta i pomirenja. Dok stvaramo pravedno sjećanje na prošlost, koja nas može poučiti, izbjegavajmo samo-sažalijevanja i uzajamna optuživanja te se prepustimo da nas Bog očisti, onaj koji nam daruje sadašnjost i budućnost: On je naša budućnost, On je krajnji izvor mira.

Ovaj grad, koji je u nedavnoj prošlosti, nažalost, postao simbol rata i razaranja, danas, sa svojom raznolikošću naroda, kulture i vjera, može iznova postati znak jedinstva, mjesto u kojem različitost ne bi predstavljala prijetnju, nego bogatstvo i priliku za zajedničkim rastom. U svijetu koji je nažalost još uvijek razdiran sukobima, ova zemlja može postati porukom: potvrditi kako je moguće živjeti jedan pored drugoga, u različitosti, ali u zajedničkom čovjekoljublju, gradeći zajedno budućnost u bratstvu i miru...

U dijalogu se prepoznaje i razvija određeno duhovno zajedništvo koje ujedinjuje i pomaže promicati moralne vrijednosti, pravdu, slobodu i mir. Dijalog je škola čovječnosti i čimbenik jedinstva koji pomaže graditi društvo utemeljeno na toleranciji i uzajamnom poštovanju, rekao je papa.

Na snimci: vicepostulator kauze Sluge Božjeg fra Lovre Milanovića fra Marijan Karaula vodio je program međureligijskog susreta s papom.

Fra Ivan Sesar
izabran u vrhovnu upravu Franjevačkog reda

Član sudišta u kauzi za batifikaciju Sluge Božjeg fra Lovre Milanovića prof. dr. fra Ivan Sesar izabran je na Generalnom kapitolu Franjevačkog reda u svibnju ove godine za jednoga od sedam generalnih definiitora Reda, koji skupa s generalnim ministrom Reda i njegovim zamjenikom (generalnim vikarom) upravljaju ovom redovničkom zajednicom od četrdesetak tisuća redovnika franjevaca.

Fra Ivan je član hercegovačke franjevačke provincije Uznesenja Marijina. Do izbora je vršio službu gvardijana u samostanu u Konjicu i profesora crkvenoga prava na oba teleoška studija u Sarajevu. Prije toga je bio provincial hercegovačke provincije. Rođen je 1967. godine na Rujnu u župi Kočerin.

U procesu za proglašenje blaženim fra Lovre Milanovića dr. Sesar je bio imenovan na službu promicatelja pravde.

Tko su sveci?

Zbog svoje poniznosti i malenosti sveti ljudi ostaju često neprimijećeni, nepoznati široj javnosti, ali Bog ih pozna, oni su u njegovu srcu

Piše: prof. dr. fra Marinko Pejić

Listajući kalendar navikli smo uza svaki dan pronaći jednog ili više svetaca koji se toga dana slave. Neki od svetaca smatraju se zaštitnicima sela, gradova ili država, imaju svoje štovatelje, svetišta, posebne molitve, poznate slike ili kipove.

Svecima se popularno pripisuju različita područja djelovanja, gdje je njihova pomoć posebno efikasna i poželjna. Takvo specijaliziranje postaje dio narodnog folklora, ali ponekad zna graničiti i s banaliziranjem koje, svakako, prelazi granice dobrog ukusa.

Oni su ostvarili zajedništvo s Bogom

A tko su zaista sveci?

Sveci koje slavimo jesu oni ljudi koji su proživjeli svoj zemaljski vijek nastojeći ostvariti zajedništvo s Bogom ili nastojeći u potpunosti ostvariti svoju istinsku ljudsku narav, suobličujući se Kristu, na čiju smo sliku stvoreni.

To su svi oni koji možda nikada neće biti u crkvenim kalendarima, možda i naši roditelji, bake i djedovi, obični, jednostavni ljudi, za čiju svetost zajednica vjernika nikada neće saznati, ali koji gledaju lice Božje.

Oni koji su živjeli po evanđeoskim blaženstvima, kroz mnoge patnje i odricanja

Za sve ono što je učinila kako bi pomogla siromašnima, umirućima i bolesnima, ali i vratila dostojanstvo čovjeka, Majka Te-reza nagrađena je 1979. Nobelovom nagradom za mir. Papa Ivan Pavao II. proglašio ju je blaženom 19. listopada 2003. godine.

došli su do čistoće srca. Oni su u sebi pomirili sve protivštine, njihov pogled, njihove misli i postupci postali su čisti, tj. lišeni dvoličnosti, jednostavnii su. Njihove riječi znače ono što govore, njihov pogled ne želi posjedovati čovjeka, njihovi postupci su transparentni, puni ljubavi za sva stvorenja. Oni su čisti srcem jer su se potpuno predali Bogu i zato se u potpunosti mogu predati čovjeku.

Neprimijećeni ljudi

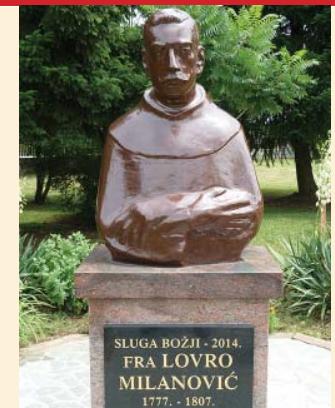
Čisti srcem, odišu uvijek duhom velikodušnosti, odričanja, suošjećanja za druge, ne misleći na sebe, na svoju komotnost, zadovoljstvo. Na njihovoj toplini mnogi se griju i uz njih se ne osjećaju sami i ostavljeni. Oni su uvijek spremni nositi breme na i boli drugih. Prihvatići sve što je zaista ljudski, sve one životne situacije, ponekad banalne i smiješne, koje čine našu ljudsku svakodnevnicu.

Zbog svoje poniznosti i malenosti takvi ljudi ostaju često neprimijećeni, nepoznati široj javnosti, ali Bog ih pozna, oni su u njegovu srcu. Zato želimo da njihov blistav primjer obasja i naše živote. Sjećamo ih se u posebne dane, proučavamo njihov život i nastojimo u našem vremenu i prilikama ostvariti u punini svoju ljudskost, kao što su to uradili oni u svom vremenu i svojoj životnoj situaciji.

Doživjeti nešto od tajne svetosti možda se ponajbolje može sudjelujući na proglašenju novih svetaca u Rimu, na trgu Sv. Petra, u mnoštvu ljudi svih nacija, jezika i boja kože, dok na velikom pročelju bazilike vise slike isto tako različitih novo proglašenih svetaca. Toliko ljudi, u svemu različitim osim u vjeri u Krista Isusa. Sve naše ljudske razlike, u naciji, u boji kože, u kulturi, u bogatstvu ili siromaštvu, starosti ili mladosti brišu se pred jednim zahtjevom koji nas sve povezuje, a to je da budemo sveti, za što smo svi rođeni. Bog nas je sve pozvao na puninu života, da vječno gledamo njegovo lice, u čemu je punina radosti svakog stvorenja.

**SLUGA BOŽJI
Fra Lovro
Milanović
(1777. - 1807.)**

Fra Lovro Mila-nović je rođen 22. svibnja 1777. u Sarajevu. Na krštenju je dobio ime Stjepan.

Njegov otac Anto doselio se iz mjesta Gabela u Hercegovini u Sarajevo, gdje se vjenčao s Katarinom rođ. Strukić.

Nedugo poslije njegova rođenja obitelj Milanović se preselila u Kraljevu Sutjesku, gdje se Anto zaposlio u franjevačkom samostanu, u kojem je gvardijanom bio njegov brat fra Franjo Milanović.

Kad je Stjepan imao šest godina umrli su mu od kuge roditelji, brat i dvije sestre. Otad je brigu o njemu preuzeo stric fra Franjo i usmjerio ga prema franjevačkom pozivu.

Bio je kratko vrijeme samostanski vikar u Kraljevoj Sutjesci a potom imenovan župnikom župe Velika, danas župa Plehan kod Dervente. Iz Velike je premješten u župu Tramošnicu i tu ga je 3. veljače 1807. u selu Turiću ubio nadglednik imanja Osman-be-ga Gradaščevića zato što nije sišao s konja i iskazao mu poštovanje. Fra Lovro to nije učinio zato što je – kako kaže narodna predaja – nekom bolesniku nosio sakrament svete Pričesti.

Bez obzira što ga Crkva nije službeno proglašila svetim, glas o njegovoj svetosti (fama sanctitatis) ne jenjava već više od 200 godina. Na njegov grob u Turiću, od njegove pogibije do naših dana, s vjerom i pouzdanjem dolaze brojni vjernici ne samo iz Bosanske Posavine i Tuzle nego i izdaleka (iz Slavonije i Srijema).

M. K.

Kanonizacija kroz povijest

Utvrđivanje tko je dostojan da ga se smatra blaženim ili svetim prošlo je u povijesti Katoličke crkve svoj put od štovanja isključivo samo mučenika, preko spontanog narodnog „proglašavanja“ nekoga dostoјnjim štovanju, pa do isključive nadležnosti mjesnih biskupa da daju dopuštenje zajednici vjernika da nekoga časte kao heroja vjere. Tako je bilo sve do 12. stoljeća.

Piše: Prof. dr. fra Velimir Blažević

Praksa da papa na neki način interverira u „biskupskoj kanonizaciji“ svetaca dovela je do toga da je od 12. st. pa dalje proglašavanje svetaca postepeno prelazilo u isključivu papinsku nadležnost, a samo istraživanje o životu kandidata za kanonizaciju i o mogućim čudesima počinje se provoditi rigoroznije, sveobuhvatnije i s više kritičnosti.

Kanonizacija kao sudski postupak

Papa Eugen III. je prije kanonizacije cara Henrika godine 1146. poslao dvojicu kardinala da prikupe o njemu potrebne informacije, a papa Klement III. (1187.-1191.) imenovao je dvojicu izaslanika da provedu istragu o životu i čudesima Otona, biskupa u Bambergu (+ 1139.), i da ga u njegovo ime, „apostolskim autoritetom poduprti“, svečano kanoniziraju.

Od kraja 12. stoljeća potrebne istrage su se odvijale uz pomoć svjedoka koji su svoje iskaze davali pod zakletvom, a u 13. stoljeću Sveta Stolica je za kauze kanonizacije

primjenjivala proceduru pravog istražnog sudskog postupka.

Od sredine 13. st., zapravo od vremena pape Grgura IX., odluka o kanonizaciji je postala pridržana isključivo papi, iz razloga što jedino papa vrši potpunu jurisdikciju nad cijelom Crkvom, a kanonizacijom se proglašava svetim i odobrava ili naređuje štovanje dotičnog sveca u cijeloj Crkvi. Papa Grgur IX. je 1324. potvrdio o tome odredbu Aleksandra III., a ona je zatim uključena u opću zbirku crkvenih propisa koji se zove *Corpus Iuris Canonici* (Cjelina kanonskog prava).

Kada je kanonizacija prešla potpuno u nadležnost pape ili Svetе Stolice, u početku je istražni postupak povjeravan kapelima papinskog dvora i jednom ili nekolici kardinala. Oni su, po potrebi, odlazili u dotičnu zemlju, ili je papa delegirao nekog od biskupa u toj zemlji, da prikupe ili provjere potrebne podatke, i oni su izvještavali papu o rezultatima svoga istraživanja. Kasnije je istraga o životu kandidata za oltar

i o čudesima povjeravana trojici kardinala, a počevši od 14. st. istragu su provodili članovi crkvenog rimskog sudišta, tzv. Svetе Rote, da bi potom, odlukom pape Siksta V. (1585.-1590.), to prešlo u nadležnost Kongregacije za obrede, koja je osnovana 1588. godine.

Uvođenje beatifikacije

Postupak proglašenja svetaca vremenom se dopunjavao i usavršavao, čemu je poseban doprinos dao papa Urban VIII. (1623.-1644.), za čijeg pontifikata je provedena temeljita reforma toga postupka. Tada je izdano više dekreta, a koji su 1642. objavljeni u jednom svesku, pod naslovom: *Odredbe Urbana VIII. vrhovnog svećenika koje treba obdržavati u kanonizaciji i beatifikaciji svetaca. Pridodaju se Upute i proglaši kojih se pridržavaju Uzor. i Pošt. S. R. C. Kardinali i biskupi Rimske Kurije, sabrani na tu službu po nalogu istoga Vrhovnog svećenika.*

Između ostalog, tada je uvedena beatifikacija, ili proglašavanje blaženika, koja se imala obavljati prije kanonizacije; uklonjena je zloporaba da se iskazuje štovanje nekomu tko još nije bio kanoniziran. Ako štovanje nije bilo od pamтивjeka, nije se mogao pokrenuti postupak beatifikacije. Štovanje je smatrano nezakonitom ako nije bilo od pamтивjeka ili ako nije započelo stotinu godina prije nego što je papa Urban VIII. objavio 5. srpnja 1634. svoj breve: *Caellestis Jerusalem Cives* (Građani nebeskog Jeruzalema).

Tako su u to vrijeme nastala dva tipa kauza i postupaka: a) *bez štovanja* (per viam

non cultus), u kojima je, osim kreposti i čudesa, trebalo dokazati da nije bilo nezakonitog štovanja; i b) *sa štovanjem* (per viam cultus), u kojima se moralo utvrditi da se čašćenje sluzi ili službenici Božjoj iskazivalo od pamтивjeka ili da mu početak seže u vrijeme stotinu godina prije objavljivanja spomenutog Urbanovog brevea, tj. prije 1535. godine.

Kanonizacija kao sudski postupak, u kojem se istraživala i provjeravala ili utvrđivala pravovjernost i krepredni život u herojskom stupnju kandidata i čudesa koja su pripisivana njegovu zagovoru, proveden je prvi put za sv. Franju Asiškog u Perugi, prije nego ga je papa Grgur IX. (1227.-1241.), puninom svoje vlasti, proglašio svecem 19. srpnja 1228., i odredio da se štuje u cijeloj Crkvi.

Fra Lovrine posljednje riječi

U trideset riječi mučenik je ispovjedio svoju vjeru, posvjedočio vlastito mučeništvo i molio Svevišnjega za oprost

Piše: dr. Pero Brkić

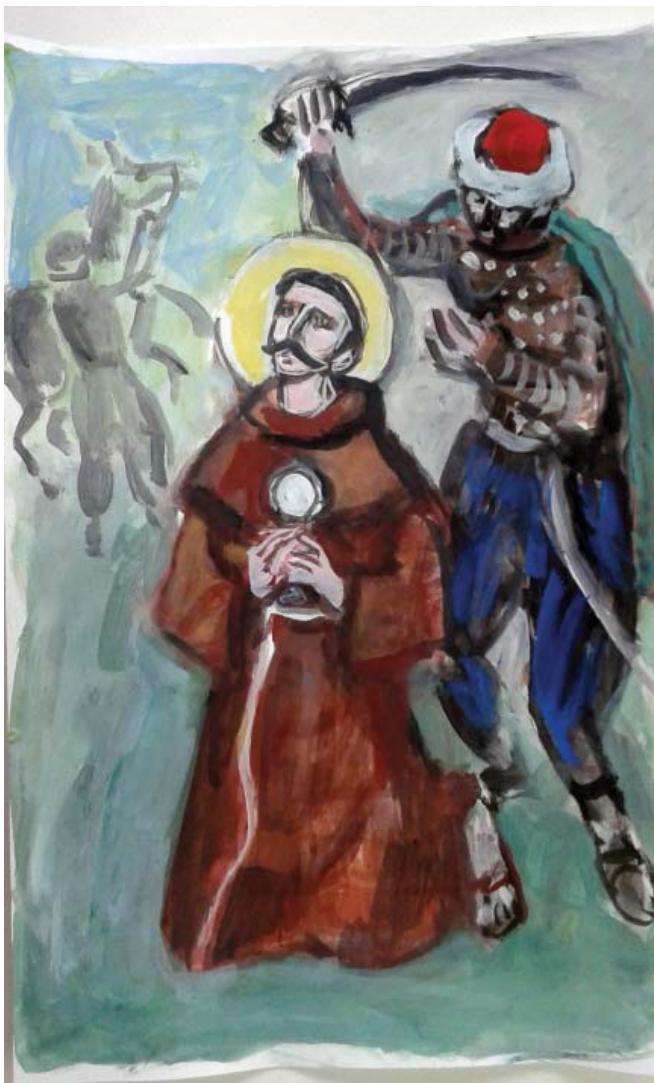
Na zadnjem svom putu od Tramošnice do Dubrava fra Lovro Milanović je, noseći Presveti oltarski sakrament bolesniku, u Turiću susreo svog ubojicu. Njegova pogibija ostavila je traga u kršćanskom puku Bosanske Posavine, koji traje preko dvjesto godina do danas. Glas o njegovoj svetosti pukao je Posavinom. Njegov grob postaje mjesto okupljanja i molitve vjernika, a njegove zadnje riječi prije smrti kazuju i zašto.

Život u trideset riječi

Nakon uboda nožem i pucnja iz kubure u leđa fra Lovro je, prema zapisu u matici tramošničke župe, „kleknuvši i udarajući se u prsa“ izgovorio ove riječi:

*„Gospodine Isuse Kriste, koji si za me krv svoju prolio na križu, sad ja bijedan za tebe umirem od neprijatelja svetoga križa.
Oprosti meni preveliku grešniku i smiluj mi se.“*

U ovih trideset riječi mučenik je ispovjedio svoju vjeru, posvjedočio vlastito mučeništvo i molio Svevišnjega za oprost. U trideset riječi rečeno je sve o vjeri, smrti i redovničkom životu s Bogom.

Vlatko Blažanović, *Fra Lovrina smrt*

Trideset riječi u tri reda. Latinski original ima još manje riječi, njih samo dvadeset i šest. Trideset riječi dovoljno je da se sažme život svećenika u njivi Gospodnjoj. Trideset riječi prije smrti za trideset godina života. Malo ri-

ječi koje kazuju sve o dugoj i burnoj povijesti franjevaca s narodom Božjim na ovim bosanskohercegovačkim prostorima. A njih trideset svode se na tri: Vjera, mučeništvo i oprost.

Deset riječi ispovijedi mučeništva

U zadnjim trenucima svoga života fra Lovro ispovijeda svoju vjeru u Isusa Krista. Isus Krist jest Gospodin na slavu Boga Oca. On je za nas na križu krv svoju prolio. „*Gospodine Isuse Kriste, koji si za me krv svoju prolio na križu*“. Dvanaest riječi ispovijedi vjere u Krista otkupitelja svijeta. Dvanaest, kao dvanaest apostola.

Fra Lovro ne gleda što ostavlja iza sebe. On gleda Krista u lice i svjestan je što sad čini. „*Sad ja bijedan za tebe umirem od neprijatelja svetoga križa*“. Kriste, koji si „za me“ život svoj dao, sad je „za tebe“ dajem svoj život. Ti si za mene krv svoju prolio, sad ja za tebe umirem. I zna Lovro od koga umire – „od neprijatelja svetoga križa“. Deset je riječi ove ispovijedi mučeništva kao deset zapovjedi Božjih. Deset odredaba koje slijede štovatelji križa Kristova i ujedno deset kamena spoticanja za „neprijatelje svetoga križa“.

U križu je spasenje

Na samrti moli fra Lovro Boga za oprost svojih grijeha. On priznaje svoju grešnost i moli za oprost, vidi sebe kao velika grešnika i moli Boga da mu se smiluje. „*Oprosti meni preveliku grešniku i smiluj mi se*.“ Duša od Boga izašla vraća se svome početku – u pokajanju, u molitvi za oprost i smilovanje. U osam riječi sjedinjuje fra Lovro svoj život s Bogom, završava ga u Bogu, u blaženstvu s Bogom. A osam je blaženstava, onih koje Isus daje na

gori kao putokaz života kršćanima. Osmo je ono koje govori o proganjениma: „Njihovo je kraljevstvo nebesko.“ Prvo govori o siromašnima. Samo proganjениh i siromašnih je kraljevstvo nebesko, uče nas blaženstva.

U ovih trideset riječi, zadnjih riječi fra Lovre Milanovića pred susret sa svojim Stvoriteljem, samo jedna riječ se pojavljuje dva puta – križ. Isus je krv svoju prolio na križu za nas ljude i od neprijatelja svetoga križa biva ubijen pravednik Lovro sin sv. Franje, miljenika siromaha. Fra Lovro je znao da ga križ vodi u nebo. Deveta postaja tradicionalnog pučkoga Puta križa, čiju pobožnost je upravo sv. Franjo zdušno promicao, kaže: „U križu je spasenje, u križu je zaštita i obrana, u križu je život“.

Kako se fra Lovro prezivao?

Sluga Božji fra Lovro Milanović ima prezime nastalo od imena, što je vrlo česta značajka južnoslavenskih prezimena. Nije sporno da je njegovo prezime nastalo od imena Milan, ali bi moglo biti dvojbeno kako se ono naglašava.

Mnogi će, možda i nesvesno pod utjecajem uobičajenog naglašavanja prezimena aktualnog hrvatskog premijera, i fra Lovrino prezime spontano naglašavati na vokalu *a* u drugom slogu i to dugim uzlaznim naglaskom. No, to bi bilo pogrešno, jer se njegovo prezime, sasvim sigurno, naglašava na vokalu *i* u prvom slogu kratkim uzlaznim naglaskom.

Kako možemo biti sigurni u to? Najprije zbog toga što se to prezime danas u okolici Gabele, odakle potječe fra Lovrin otac, naglašava upravo tako, a onda i zato što se fra Lovro u maticama pisanim latinskim jezikom potpisivao kao *Milanovich*. Dvostruko *I* u latinskoj riječi nedvojbeno ukazuje da je vokal prije njega kratak a ne dug.

Zato: kao što se izgovara ime *Milan*, tako se izgovara i fra Lovrino prezime: *Milanović*.

M. F.

SARAJEVO

Fra Lovrin rodni grad

Priredio: fra Marijan Karaula

Iako se fra Lovro Milanović u Sarajevu praktično samo rodio, ostao je - kao i svi drugi - trajno obilježen rodnim mjestom, koje je oduvijek imalo svoju malu katoličku zajednicu

Nemali broj današnjih sarajevskih Hrvata ima svoje više ili manje davne obiteljske koričene među rodovima u nekom od naselja diljem Hercegovine. Prije rata bilo je takvih katolika u Sarajevu osjetno više. U glavni grad bosanskohercegovačke države dovela ih je potraga za stalnim radnim mjestom i boljim uvjetima svakodnevnog života.

No, doseljavanja iz Hercegovine u Sarajevo nije pojava samo našega vremena. Bila su od davnine. Tako je još sredinom 18. stoljeća ovaj grad iz rodne Gabele došao Anto Milanović. Kada se doselio, bio je neoženjen i u Sarajevu je upoznao Katarinu po čijem bi se prezime-

nu Strukić moglo zaključiti da je podrijetlom iz Kreševa, ali i iz Sarajeva, gdje je, u Latinluku, bilo tada obitelji s prezimenom Struko. Jedno od brojne njihove djece je i sin Stjepan, koji je, stupivši kasnije u Franjevački red, uzeo ime fra Lovro. Antinom doseljavanju u Sarajevo najvjerojatnije je kumovala činjenica da je njegov stariji brat Franjo bio franjevac Bosne Srebrenе.

Iako se ovdje-ondje on spominje, danas je teško sa stopostotnom sigurnošću ustanoviti je li ikad prije kraja 19. stoljeća postojao u Sarajevu franjevački samostan. No potpuno je sigurno da je postojala župa i u njoj su čitavo vrijeme pastoralno djelovali franjevci. Za postojanje katoličke vjerničke zajednice u Sarajevu i u prvom stoljeću osmanskog osvajanja Bosne može se naći dosta dokumenata i pisanih tragova.

Drevni podaci o sarajevskim katolicima

Godine 1435. zauzeli su Turci varoš Vrhbosnu i prozvali je Sarajevo. Jedna se gradska četvrt Sarajeva u kojem su živjeli katolici nazivala *Latinluk*, a most se na rijeci Miljacki uz nju nazivao *Latinska čuprija*. Četvrt je, kao i most, dobila ime po kršćanskom pučanstvu latinskog liturgijskog obreda, koje

je u njoj živjelo uz većinsko muslimansko stanovništvo u drugim dijelovima Sarajeva.

Taj je *Latinluk* 1652. brojio oko 200 katoličkih obitelji. Bili su to pretežno predstavnici dubrovačkih trgovaca, koji su imali svoje vijeće i svoj pečat. A jer su bili upravo trgovci, imali su važne uloge u svakidašnjem životu svoga grada, pa čak i zemlje. Živjeli su u *bratovštinama*, čiji je broj varirao od vremena do vremena već prema političkim prilikama i njihovim trgovачkim poslovima koji su ih primoravali da neko vrijeme napuste Sarajevo i kasnije se opet u njega vrate.

Katolici su se u Sarajevu u 18. stoljeću sastajali na molitvu i vjeronauk u privatnoj kući. Tako se 1736. biskup fra Mato Delivić na svom pastoralnom pohodu sarajevskim katolicima sastao s vjernicima i slavio misu u kući nekog Pavla Andrića. Od 1743. sastaju se u župnom stanu koji je bio negdje u predjelu Donje Kamenice, gdje je spomenuti biskup slavio misu i dijelio sakramente.

Crkve još uvijek nisu uspjeli sagraditi. Fratri koji su dolazili u Sarajevo na turske sudove ili radi nekih drugih poslova odsjedali su u župnoj kući. Pokatkad bi odsjedili i u - zatvoru! Tako su se u Sarajevu početkom rujna 1737. našli u zatvoru sutiški gvardijan fra Bono Benić, pisac sutiškog ljetopisa, te fojnički i kreševski gvardijan, optuženi da su htjeli *Bosnu kaurom izdati*.

Više podataka o sarajevskoj župi nalazimo u izvještu apostolskog vikara fra Marijana Bogdanovića s njegova apostolskog pohoda župama svoje vikarije 1768. godine. On je u sarajevskoj župi boravio 7. prosinca 1768. Putovao je "punih devet sati putovanja carskim putem, s velikim trepetom srca" jer su kršćani bili progonjeni. U izvještu stoji da je biskup sarajevskog župnika "osobito volio". Za Sarajevo (Saraj) se kaže da je "prvi i najveći u cijeloj Bosni". U ovom gradu ne boravi "vrhovni upravitelj", nego "vrhovni sudac, zvani mula (koji odgovara našem primasu, metropolitu ili nadbiskupu)" koji "nadzire crkve, fratre i kršćane".

Zato se biskup nije usudio ući u grad, "nego je kriomice pozvao župnika o. Matu Mijića u selo ove župe zvano Breze, dva sata daleko od grada" i slavio misu u polju "pod vedrim nebom" propovijedajući o podnošenju progona. Dijelio je sakrament potvrde. Sarajevska župa imala je tri pokretna oltara: za Brezu, za jedno brdovito područje i u gradu Sarajevu "gdje je župnikova kuća". Biskupu su donesene i župne knjige "koje se čuvaju u kući u Sarajevu". Prema tim knjigama, od zadnjeg biskupova poleta kršteno je 93, vjenčano 23, umrlo 54 vjernika. Župa je imala 79 domaćinstava (kuća) i u njima 383 odrasla vjernika i 189 djece.

Fra Bono Benić piše da su franjevci u Sarajevu 1756. godine imali "hospicij Rođenja bl. djevice Marije". Ali prema "Matici krštenih župe nekoć sv. Antuna opata sada bez crkve" proizlazi da je, istina, sarajevska župa bila posvećena sv. Anti, ali ne Padovanskom nego sv. Anti Opatu ili Pustinjaku. To se može objasniti time da je hospicij bio posvećen jednom, a župa drugom zaštitniku.

Sarajevski franjevci

Prema istom fra Boninom izvještu boravila su tada u sarajevskom franjevačkom hospiciju (gostinjcu, odnosno redovničkoj kući) četvoriča franjevaca. Po svemu se čini da su franjevci koji su službovali u Sarajevu morali biti ugledni ljudi. Spomenimo samo neke.

Prema jednom dokumentu iz 1581. godine u Sarajevu je u Latinluku bio župnikom - u ono doba nazivali su ga *kapelan* - poznati bosanski pisac fra Matija Divković, otac bosanske narodne književnosti. Divković je u Sarajevu 1609. dovršio svoje djelo *Nauk krstjanski* i započeo pisati *Sto čudesa*.

Drugi poznati pisac fra Pavao Papić, pisac djela *Sedam truba* rodio se u Sarajevu 1630. Znamo iz podataka da je iste godine fra Marijan Sarajlija djelovao među kalvinistima u Erdelju, da je hodoval u civilnom odijelu, dolazio u Sarajevu, ali se opet vratio i postao erdeljski župnik.

Matija Divković, Nauk krstjanski

Sarajevski su vjernici neke od svećenika koji su djelovali među njima predlagali za biskupe. Tako mole oni 1633. papu da za biskupa postavi fra Jerku Lučića iz Vareša, a 1645. traže da se biskupom imenuje njihov tadašnji župnik fra Mato Benlić, ugledan propovjednik i svećenik kojega prihvaća čitava Bosna.

U Sarajevu je djelovao i fra Luka Dropuljić koji je ostavio jedan zanimljiv putopis *Opis puta u Carigrad 1845. godine*. On je nastupao kao jedan od predstavnika franjevaca na poznatom sudsakom procesu s biskupom fra Rafom Barišićem u Carigradu iste godine. Fra Luka je umro u Sarajevu 19. listopada 1851. kao sarajevski župnik.

Važan sarajevski franjevac bio je i fra Marko Andeo, koji je djelovao u Palestini i na Bliskom istoku. Bio je sposoban i učen teolog te je s tur-skog na talijanski jezik preveo više različitih tekstova. Bio je učitelj turskog jezika u Betlehemu. Kasnije su ga braća poslala da uči arapski.

Nevolje sa zapada

Franjevce nisu stizale nevolje samo s istoka nego i sa zapada. I ove su ih mnogo teže pogodale jer su gotovo dovele do nestanka katoličkoga pučanstva iz ovih krajeva. Svaki rat, svaki sukob, udarao je po glavi franjevaca i katoličkog pučanstva, jer su ovi smatrani prirodnim saveznicima kršćanskih(?) vladara, austrijske i venecijanske vojske koja su ratovale s turškim carstvom.

Nakon Bečkog rata najteže je stradalo katoličko stanovništvo u Bosni. Veći njegov dio

se iselio. Sarajevo je posebno stradalo prilikom provale Eugena Savojskog, kad je grad spaljen a kršćansko stanovništvo nije smjelo ostati u Sarajevu bojeći se osvete turskih snaga koje su u katolicima vidjele austrijske saveznike. O prodoru Eugena Savojskoga piše fra Bono Benić:

„Tada su s principom otišli mnogi Latini iz Bosne a osobito Sarajlije i među njima gospoda Brnjakovići. Otišlo je i Vlaha šizmatika dosti, ali nakon sklopljenog mira opet su se mnogi natrag povratili. - I ovi porob sarajevski bi miseca oktobra na 19. godine 1697.“

U sarajevskom „avstu“

O tamnovanju trojice gvardijana u Sarajevu piše fra Bono Benić u svom ljetopisu:

„Gdi mahom metnuše nas u avst, sve trojicu u jednu celicu, na čumur iliti na ugalj tvrd i dadoše nam sve trojici jedan pokrovac. I to bi u kuća kazančevijeh. A paša istom malo prija nas bijaše unišao u Sarajevu. I bismo u tome avstu deset dana - a svaki dan dolaze haber da će nas na kolje nabit sve trojicu. Mi se među se ispovidamo, jačamo, tišimo, ali uistinu - sve kao izvan sebe, jerbo bijaše nam već krv umrla od straha.“

Na sudu su morali platiti "blaga tri kese i po". Potom su ih vlasti s pratinjom doveli do Latinskog. "A kad se mi dobavismo konja, da vidiš kako se po noći biži doma!", opisuje Benić.

Izvodili su me na mučenja i do pet puta dnevno

Na susretu s duhovnim zvanjima u sarajevskoj katedrali papa Franjo je saslušao tri potresna svjedočanstva mučenika zbog vjere naših dana, koji su ipak uspjeli sačuvati goli život. Svoja iskustva mučenja u logoru, zatvoru i zarobljeništvu iznijeli su svećenik Banjolučke biskupije Zvonimir Matijević, časna sestra Ljubica Šekerija, članica družbe Kćeri Božje Ljubavi, i bosanski franjevac, župnik župe Donja Tramošnica fra Jozo Puškarić. Zbog toga što potječe iz župe mučeništva fra Lovre Milanovića i što trenutno služi dio župe koju je u času mučeništva služio i fra Lovro, prenosimo fra Jozino svjedočenje pred poglavicom svih katolika svijeta.

Dragi naš, Sveti Oče, papa Franjo!

Neizmjerno sam zahvalan Bogu što mi je dao ovu blagosloviju prigodu što danas stojim pred Vama. Želim zahvaliti i svome nadbiskupu, uzoritom kardinalu Vinku Pujliću što me je izabrao da Vam se, u nazoznosti tolikog broja svećenika, redovnika i redovnica, obratim u ovoj našoj Prvostolnici i iznesem svoje iskustvo iz minuloga rata.

Dopustite da Vam se ukratko predstavim: ja sam fra Jozo Puškarić, svećenik franjevac, član franjevačke provincije Bosne Srebrenе. Rođen sam u brojnoj obitelji - pet braće i četiri sestre - u župi Gospe od Andela, Gornja Tramošnica. Moja rodna župa u to vrijeme bila je osobito bogata duhovnim zvanjima. Zato nije ni čudno što su i moje tri sestre postale članice Školskih sestara franjevki Bosansko-hrvatske provincije.

Rat me zatekao na službi župnika u župi Hrvatska Tišina kod Bosanskog Šamca, u Bosanskoj Posavini. Naoružani srpski policajci došli su 14. svibnja 1992. u župnu kuću i odveli

Zahvalan sam Bogu posebno za ovaj 'višak' života nakon logora. Osobito sam zahvalan Gospodinu što me u jednog trenutka nije zahvatila mržnja prema mojim mučiteljima - rekao je fra Jozo pred papom.

me u logor, zajedno s mnogim mojim župljima, iako nismo nizašto bili krivi. Župa je ostala bez stanovnika, a većina kuća je uništena.

U 40. godini svoga života u logoru sam proveo četiri mjeseca. Međutim, vrijeme u logoru ne broji se mjesecima nego danima, satima i sekundama. Dani su bili jako dugi jer su bili ispunjeni neizvjesnošću i strahom. 120 dana se činilo kao 120 godina, pa i više. Živjeli smo u neljudskim uvjetima! Cijelo vrijeme bili smo uglavnom gladni i žedni; sve te dane i noći živjeli smo bez ikakve higijene, bez pranja, brijanja i šišanja, svakodnevno maltretirani, fizički udarani i mučeni raznim predmetima, rukama i nogama... Mene osobno na takva mučenja znali su ponekad izdvajati i izvoditi i do pet puta, uglavnom noću, prozivajući me uvijek po mojoj službi: „parok“, kako u mom kraju nazivaju župnika. Od batinanja slomljenu su mi, između ostalog, i tri rebra.

Siguran sam da nijedan čovjek to ne bi mogao izdržati sam - bez pomoći drugih ljudi, a pogotovo ne bi mogao bez Božje pomoći! Meni osobno Bog je poslao pomoći i u hrani preko dobre žene Fatime, muslimanke i njezine obitelji, koja sada živi u Americi. Jedino nada i vjera u Boga mogle su dati i davale su nam novu snagu za novi dan i novu nadu. Zaufana i stalna molitva - uglavnom u sebi izgovorena - čudesa je činila. Osobno sam doživljavao više puta čudesna uslišanja

po zagovoru Blažene Djevice Marije, sv. Ante Padovanskoga i drugih svetaca.

Sveti Oče!

Pred Vama ponizno priznajem da sam jednom poželio da smrt učini kraj mojim mukama. Prijetili su mi da će me guliti, nokte mi čupati i rane soliti... Kod privođenja bilo mi je tako teško da sam molio stražara neka mi rafalom iz puške skrati muke jer sam bio uvjeren da će me ionako ubiti. Stražarev odgovor je otprilike glasio: „E, nećeš ti tek tako umrijeti! Mi ćemo za tebe dobiti 150 naših“. Njegove riječi vratile su mi poljuljanu nadu. Od toga trenutka moja nada da ću preživjeti nije prestajala. A želja da preživim temeljila se najviše na tome da sutra i do konca života svim ljudima mogu svjedočiti o strahotama rata.

Sveti Oče!

Zahvalan sam Bogu posebno za ovaj 'višak' života nakon logora. Osobito sam zahvalan Gospodinu što me nijednog trenutka nije zahvatila mržnja prema mojim mučiteljima. Oprostio sam im jer nas Isus poziva na praštanje; praštanju su me učili moji roditelji, svećenici i sestre, učitelji i odgojitelji; praštanje otvara prostor za dolazak Božjeg kraljevstva u čovjekovo srce i samo tako možemo u drugom čovjeku prepoznati brata i sestru.

Nakon teškog ratnog iskustva mogu skuša sa sv. papom Ivanom Pavlom II. i ja zavapiti: Nikada više rata!

Sveti Oče, molite za sve nas, za sve ljude u našoj domovini Bosni i Hercegovini i ovdje u našem glavnom gradu Sarajevu i kada se sretno vratite u Rim!

U MODRANU

Otkriveno mjesto fra Lovrine župne kuće

Sjedište župe Velika, odnosno Modran - kako je fra Lovro Milanović češće bilježio u maticama - pronađeno je i bit će dostoјno obilježeno. Upravo je proces za proglašenje blaženim nekadašnjeg veličanskog, odnosno modranskog župnika bio pozitivan poticaj da se obilježi mjesto gdje je nekada bila skromna župna kuća u kojoj je boravio i fra Lovro.

Pozicija župne kuće zabilježena je čak i u katastru, jer se parcela na kojoj se nalazila i danas službeno naziva *kapela*. No, trebalo se probiti kroz teren zarastao u trnje i divlje raslinje i odrediti točnu lokaciju, koja se nalazi nešto malo zapadnije od modranskoga groblja, s druge strane magistralnog puta Derventa - Dobojskog.

Učinio je to uvijek aktivni Ivan Čorluka sa svojim pomoćnicima i sad-zasad mjesto obilježio malim drvenim križem, a uskoro bi do te lokacije trebalo bagerom prokrčiti i nasuti put te na toj parceli podići veliki križ s oznakom da je tu gotovo stotinu godina bilo sjedište današnje plehanske župe, koje je odatle najprije premješteno u selo Zelenike, a nakon trideset godina konačno prešlo na Plehan.

M. F.

Ivan Čorluka i Mijo Nujić na mjestu gdje je bila župna kuća u Modranu

Postavljanje prve postaje (VII. postaja)

SRETAN KRAJ PRIČE

Cjelovit Križni put ponovno u Donjoj Tramošnici

U subotu 20. lipnja 2015. godine djelatnici privatnog poduzeća iz Tolise postavili su u župnoj crkvi sv. Ivana Krstitelja u Donjoj Tramošnici obnovljene postaje Križnog puta. Njih je osamdesetih godina prošlog stoljeća za ovu župnu crkvu uradio akademski kipar Josip Poljan iz Zagreba.

Radi se o reljefu u bronci veličine oko 90 cm, što je jedincati rad te veličine u našim crkvama. U vrijeme nedavnog rata nepoznati su počinitelji skinuli brončane postaje s drvenih podloga i odnijeli ih.

Nakon što se o njima ništa nije znalo punih četrnaest godina, tijekom 2006. go-

dine se ipak doznaло da su negdje u Srbiji i, za divno čudo, devet sačuvanih postaja je 31. ožujka i 2. travnja 2006. vraćeno u Donju Tramošnicu. Očišćene su i izrađena je nova drvena podloga.

Profesor Poljan je prošle godine započeo s ponovnom izradom onih postaja koje su nedostajale i u svibnju ove godine završio svoj rad. Tako se dirljiva priča o tramošnici postajama križnog puta konačno sretno završila, što nažalost prof. Poljan nije doživio, jer je umro samo nekoliko dana prije nego su one opet postavljene na zidove crkve sv. Ivana Krstitelja.

M. K.

Početak zavjetnih misa za fra Lovru Milanovića u Tramošnici

+ U ime Božje,

mi vjernici župa Tramošnice Gornje i Donje, Sred. Slatine i Turića želimo častiti mučenika p. o. fra Lovru Milanovića, koji je služio Tramošnicu 1807. i idući kroz selo Turić, a tada je pripadalo ovoj župi, bi ubijen od inovjerca Muje Arnauta.

Kako se to dogodilo 3. 2. 1807., dakle prije nepunih 200 g., mi vjernici želimo počastiti našeg dragog mučenika tako što ćemo od danas (3. 10. 06.) svakog trećeg u mjesecu u ovoj crkvi imati sv. misu u 10 sati s nakanom da se pod istom molimo da Gosp. Bog našeg fra Lovru po majci Crkvi podigne na čast oltara. To nam je želja.

Također, pod istom sv. misom molit ćemo našeg mučenika za naše tjelesno i

duševno zdravlje. I kod svojih kuća molitćemo i postiti da nam naš fra LovroMilanović bude svijetao primjer kako se Isusov križ rado nosi u njegovo a i naše vrijeme kad mnogi otpadaju od majke Crkve i umoru gladni i žedni izvan Očeva doma. I kod nas ovdje!

Obećajemo da ćemo biti revni promicatelji slave Božje i svetosti fra Lovrine.

Fra Valerije Stipić,
župnik

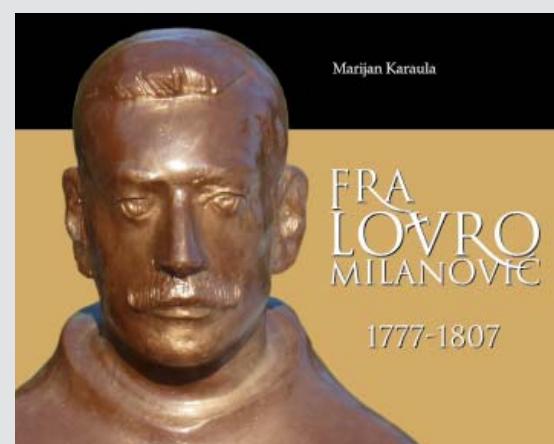
NA PLEHANU

Molitva za fra Lovru u mladu nedjelju

Početkom ovoga proljeća župnik župe Plehan fra Ilija Kovačević obavijestio je vjernike da se ubuduće na mladu nedjelju neće držati mise po filijalnim crkvama nego samo u samostanskoj i župnoj crkvi. Osim uobičajenoga tradicionalnog blagoslova s Presvetim tada mala plehanska župna zajednica ima priliku i zajedno moliti molitvu za proglašenje Sluge Božjega fra Lovre Milanovića blaženim.

Tako se fra Lovru, koji je u trenutku mučeničke smrti bio još uvijek aktualni župnik Velike odnosno Plehana, i ovdje vezalo uz mladu nedjelju, kao što se to stoljećima čini u Turiću, gdje se nedjelja spomendana fra Lovrina mučeništva odvajkada naziva *Fra Lovrina mlada nedjelja*.

M. F.

Novo izdanje knjige o fra Lovri Milanoviću

U ožujku ove godine iz tiska je izašlo novo, nepromijenjeno izdanje knjige *Fra Lovro Milanović 1777-1807*, čiji je autor fra Marijan Karaula. Predgovor i za drugo izdanje napisao je vrhbosanski nadbiskup Vinko kardinal Puljić. U njemu je kardinal, uz ostalo, napisao:

„Kako je ponestalo prvog izdanja ove knjige, drag mi je da se ponovno tiska, jer će ona pomoći da ljudi što bolje upoznaju svjetli lik mučeničke smrti. Vjerujem da će ovo II. izdanje još više pokrenuti pobožnost, ali i vrednovanje korijena vjere na ovim prostorima, koji su s toliko krvlju zalijevani. Ne bismo bili dostojni potomci ako ne bismo znali to cijeniti i na tome se nadahnjivati...

Potičem svakoga koji pročita ovu knjigu da se uključi u istinsko nastojanje oko širenja upoznavanja sa Slugom Božjim fra Lovrom, te zajedničkih molitava da ga što prije ugledamo uzdignuta na čast oltara. Vjerujem da će ovo II. izdanje knjige još više pokrenuti ljude da hodočaste na njegov grob i na mjesto njegove mučeničke smrti.“

Knjiga se, po cijeni od 15 KM, može naručiti s adresom: Vicepostulatura Sluge Božjega fra Lovre Milanovića, 71000 SARAJEVO, Franjevačka 6.

Na mjestu stare kapele

Novoizgrađena kapelica je lijepa i mnogo skupljala od onog starog obilježja iz godine 1923. Izgrađena je po projektu dipl. ing. arh. Gorana Čišića, koji je također životno vezan za ovaj prostor i uspomene na fra Lovru.

U Tehničkom opisu piše: „Objekt kapele fra Lovre Milanovića u Turiću se gradi ondje gdje je stradao 1807. godine. Na tom mjestu se i danas nalaze ostatci dvaju spomenika, koji bi – prema projektu – trebali biti obnovljeni i postavljeni unutar kapele (dok se ne obnove – postavljeni i ovako oštećeni, jer i oni su sami po sebi spomenička vrijednost).

Smještaj kapele na parceli (proširenoj) proizašao je iz namjere da se sa što manje intervencija u prostoru smjesti građevina koja će u postojećem ambijentu dobiti svoju potpunu dimenziju. Dakle, blaga udolina u koju se privlaže sa uzvišenoga dijela daje potpuni pregled forme krova građevine koja podržava tradicionalne dekorativne oblike uzete sa križeva na turićkom groblju. Građevina uz to još više dolazi do izražaja uz dva postojeća stabla, koji su prije bili sastavni dio spomeničke cjeline, što u ovom projektu zadržavamo.

Kapelica na mjestu pogibije fra Lovre Milanovića

Pojedini su elementi pročelja građevine (kosi potpornji i otvor) kao ideja preuzeti sa bazilike svetoga Franje u Asiziju, kao poruka mučeništva i fra Lovrine pripadnosti franjevačkom redu.

Građevina je klasična zidana konstrukcija s betonskim temeljima i punom betonskom pločom.

Pokrov krova je predviđen bojenim limom, bez oluka - samo sa okapnicama.

Pročelje i unutrašnjost se žbukaju cementnim mortom i kreći se fasadom i u bijeloj boji (postoji mogućnost postave slike ili oslikavanja unutrašnjosti motivima iz fra Lovrina života).

Građevina ima gromobransku instalaciju, ali za sada nije predviđena elektroinstalacija (što je moguće u budućnosti).

Prilikom uređenja okoliša treba voditi računa o slijevanju oborinskih voda“.

Neka križ podsjeća

Staro obilježje bio je željezni križ, koji danas leži polupan i razmrvljen na podu, u ugлу novoizgrađene kapele. Polupali su ga u vrijeme prošloga rata neki ljudi. Možda su to bili unuci onih koji su i sami u raznim nevoljama (možda i za svoje unuke?!) palili svijeće na fra Lovrinu grobu i ovdje, ispred fra Lovrina spomenika u Starom selu... To su bili borci za slobodu iz kršćanskog (hrišćanskog) miljea, koji su, prilikom polaska u rat, redovito bili blagoslovljani od raznih „apostolskih nasljednika“ i njihovih pomoćnika. Nema nimalo ironije u ovoj mojoj konstataciji/razmišljanju/prepostavci!

Nema ironije ni bijesa ni na one koji su posjekli dvije stare lipe koje su bile posaćene pored križa. U idejnem projektu kapele napisano je da će biti sačuvane. Koliko se razumijem u čitanje projekta i on nije do kraja realiziran. Izostavljeni su neki vrlo važni detalji! Ali odlučili su „bolji stručnjaci od arhitekta“ (sic!).

Razmišljam kako bi trebalo što prije nekako sastaviti barem ostatke polupanog križa; učvrstiti u jednu cjelinu i staviti ga negdje pored oltara u kapelici. Neka nas podsjeća na davnu tešku i neizvjesnu sadašnju povijest ovoga naroda i kraja!

Fra Marijan Mija Oršolić

Na fra Lovrinu grobu

Sjećanje iz djetinjstva na hodočašća iz Tolise u Turić

Kao dječak čuo sam o fra Lovri Milanoviću i njegovu grobu u Turiću pokraj Gradačca i to ne od svećenika ili u crkvi, nego od običnoga puka. Dapače, najprije i najviše od svoje majke, a onda i od ostalih susjeda. S njima sam kao dječak u ono doba između 1955. i 1962. godine hodočastio u Turić na fra Lovrin grob.

Sjećam se živo tih putovanja. Drvenim kolima odrasli i djeca išli smo iz Tolise u Turić dan uoči godišnjeg slavlja, koje se slavilo na mladu nedjelju poslije Velike Gospe. To je put dug oko 25 kilometara. Kasno poslije podne stizali smo na groblje, a tu je već bilo mnogo ljudi. Jedan dio njih došao je samo da prodaje svoje proizvode hodočasnicima, ondašnjim rječnikom rečeno: bio je tu i vašar. Pošto smo mi djeca pogledali vašar, pridružili bismo se starijima na grobu. Svi smo se tu molili i zavjetovali.

Subota je i već je kasno poslije podne. Stiže svećenik iz Gornje Tramošnice i počinje večernja sveta misa, koja je bila u jednoj staroj drvenoj kapeli. Nakon mise već je mrak i mi djeca idemo na spavanje u kapelu, a stariji su se čak i noću molili na grobu. Iako tada nije bilo struje, nama djeci bilo je to fascinantno. Nitko se nije plašio i znali smo do kasno u noć pričati.

Nedjelja je. Rano ujutro ustajemo i opet smo kod groba. U devet sati opet počinje svečana sveta misa. Svećenik je molio na latinskom, a mi smo molili preporuke koje nam je navjestio. I tema propovijedi bila je o fra Lovri i njegovoj mučeničkoj smrti. Svatko je imao neke svoje zavjete koje je u sebi izrekao na grobu.

Oni koji nisu mogli ići k fra Lovri zadužili su nekoga od nas da im donesemo grudu zemlje sa groba te bi tom zemljom mazali bolesne dijelove tijela. Tako je, eto, živjelo to povjerenje u ljekovitu moć zemlje i zavjeta na fra Lovrinom grobu. I ne samo da je onda živjelo nego se i danas nastavlja na grobu sluge Božjega fra Lovre Milanovića.

FRA LOVRINA MLADA NEDJELJA

Spomendan Sluge Božjega fra Lovre Milanovića

Turić 29./30. 8. 2015.

TRODNEVNICA:

Srijeda, 26. 8. 2015. Srednja Slatina, Sveta misa u 18:00 sati

Četvrtak, 27. 8. 2015. Donja Tramošnica, Sveta misa u 18:00 sati

Petak, 28. 8. 2015. Gornja Tramošnica, Sveta misa u 18:00 sati

UOČNICA:

Subota, 29. 8. 2015. Turić

16:00 sati, Procesija od stratišta do fra Lovrina groba

Procesiju predvodi fra Petar Matanović

17:00 sati, Ispovijed na groblju u Turiću

18:00 sati, Sv. misa na fra Lovrinu grobu

Misu predvodi fra Lovro Gavran, provincijal Bosne Srebrenе

Na misi pjeva zbor mladih „Adoro“ iz Tolise pod vodstvom prof. Marije Nedić

MLADA NEDJELJA:

Nedjelja, 30. 8. 2015. Turić

10:30 sati, Krunica na fra Lovrinu grobu

11:00 sati, Sv. misa u kapeli na groblju

Misu predvodi vlč. dr. Pero Brkić, župnik Turički

SVJEDOČENJA

Poštovani poštovatelji Sluge Božjega fra Lovre Milanovića,

U procesu beatifikacije veoma su važne dvije vrste svjedočenja ljudi.

Jedna vrst su isповijesti onih koji su, po njihovu čvrstom uvjerenju, dobili od Boga neku milost po zagovoru Sluge Božjega. O tome oni daju osobno potpisano izjavu pod prisegom da zaista govore istinu.

Dругa vrst je svjedočenje o tzv. fama sanctitatis (glasu o svetosti i mučeništvu), tj. o tradiciji spontanog pučkog štovanja Sluge Božjega i prije nego je Crkva pokrenula postupak beatifikacije.

Pozivamo Vas, stoga, da nam šaljete svoja svjedočenja bilo o sjećanju kakva je u Vašoj obitelji ili Vašem kraju bila tradicija fra Lovrina štovanja, bilo o eventualnoj milosti koju ste od Boga primili po fra Lovrinom zagovoru.

Vaša svjedočenja objavljivat ćemo u ovoj rubrici.

Glasilo Vicepostulature
sluge Božjega
fra Lovre Milanovića

Nakladnik: Vicepostulatura sluge Božjega fra Lovre Milanovića, Franjevačka 6, 71000 SARAJEVO

Uređuje uredništvo: Pero Brkić, Mirko Filipović, Marijan Karaula

Glavni urednik: Marijan Karaula

Lektura: Mirko Filipović

Grafički urednik: Miodrag Spasojević Štrika

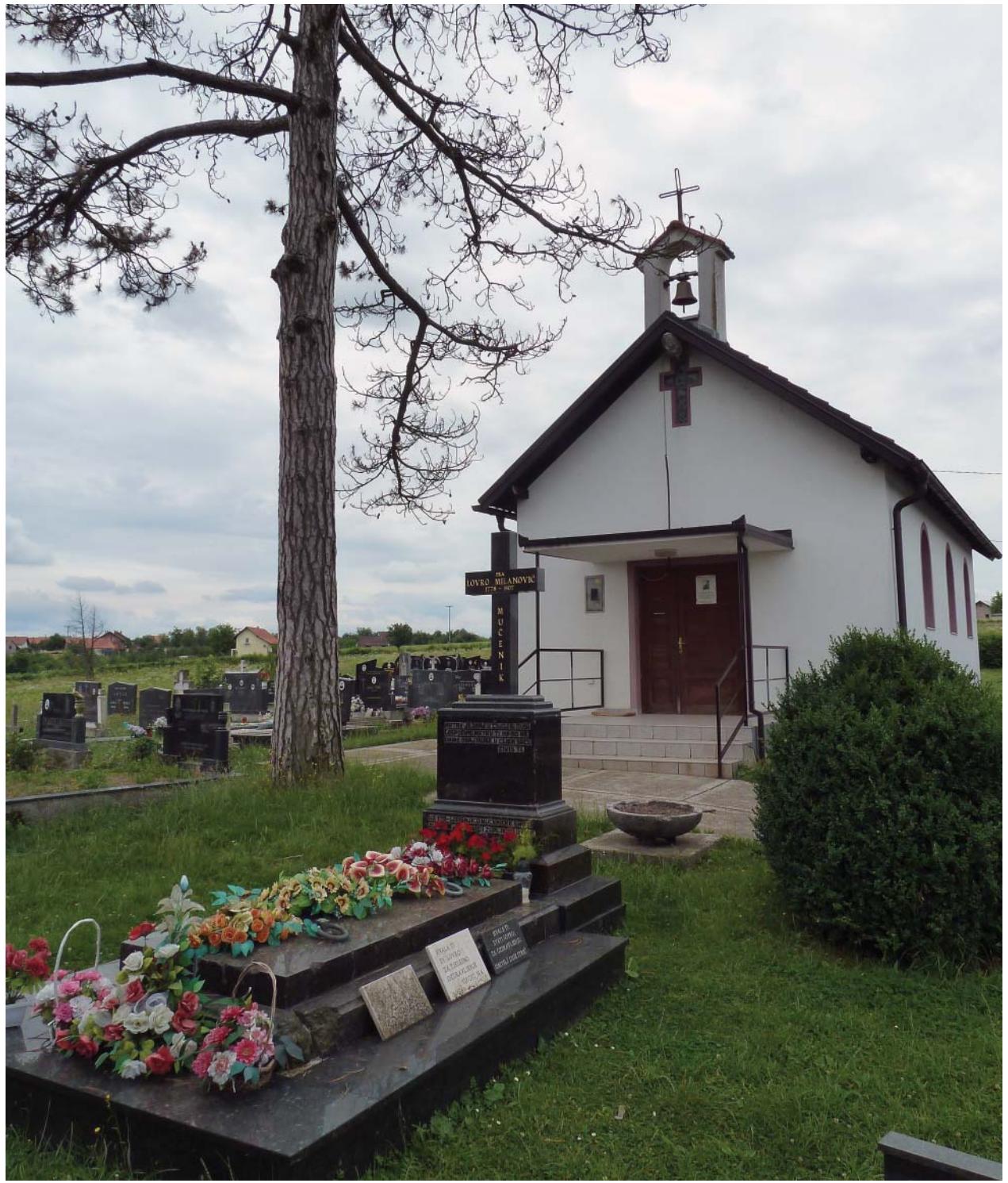
Adresa uredništva: Vicepostulatura sluge Božjega fra Lovre Milanovića, Franjevačka 6, 71000 SARAJEVO

E-mail adresa: marijankaraula@bih.net.ba

Telefon: +387 (0)33 232 884; mob. 063 294 852

Tisk: SUTON, Široki Brijeg

Novčana se pomoć za proces i glasilo mogu uplatiti na adresu: Franjevački provincijalat Bosne Srebrenе, Zagrebačka 18, 71000 Sarajevo, Transakcijski račun: 3385702200205779 UniCredit Banka d.d.

Fra Lovrin grob u turićkom groblju

Nije ga teško pronaći. Nalazi se samo dva-tri metra ispred grobljanske kapelice. Uvijek je okičen cvijećem; najčešće, istina, umjetnim. Osim toga, oko groba poredane su brojne mramorne ploče s riječima zahvale za zadobivenu milost. A fra Lovri se najčešće obraćaju oni koji su oboljeli na živcima i oni koje muči kostobilja, koji imaju glavobolje ili su gluhonijemi.